

en bruid van Christus, maar ze is in werkelijkheid de moeder der hoerijen en van de gruwelen der aarde, d.w.z. de opperhoer.

Natuurlijk, dan hoeven we niet te denken aan zedeloosheid, al komt dat er wel bij; U weet: als de Bijbel spreekt van afhoereren, — dat is er dan, als de kerk de trouw aan God die haar „Man“ is vergeet en het verbond breekt. De hoerij is er dan, als de kerk de geboden Gods schendt. En dan in dat verband en als gevolg ervan komen natuurlijk ook de gruwelen van de ontuchtigheid, maar dit overspel is de heele radicale afval, de breuk van het verbond en de moord op haar kinderen.

Kampen.

B. HOLWERDA.

UIT DE SCHRIFT

De wang geboden

Ik bood..... mijn wangen.

Jes. 50:6.

Christus heeft meermalen heftig zich verzet tegen zijn vijanden en tegensprekers. Dat heeft de vraag doen opkomen: houdt Hij zelf zich wel aan zijn eigen woorden?

Zij, die dit „vraagstuk“ opwerpen, herinneren eraan, dat Christus gesproken heeft: als iemand u op de rechterwang slaat, keer hem ook de andere toe. Welnu, zoo brengen zij dan in het midden: feitelijk doet Hij zelf dat niet; want in plaats van te zwijgen, houdt Hij een strafrede, meer dan eens; en de woorden zijn dan o zoo zwaar geladen.

Maar, — wie zoo spreekt, vergist zich toch. Want vooreerst: indien men den muggenzifter spelen wil, dan mogen wij opmerken, dat het gestelde geval hier niet aanwezig is. Ga eens voor iemand staan: en doe eens of ge hem op de wang wilt slaan: „zonder erg“ komt uw slaande hand op zijn linkerwang terecht. Ge kunt — indien ge zelf rechtshandig zijt — den opponent alleen dan op de rechterwang slaan, indien ge, niet „zomaar“, en niet „zonder erg“, doch zeer nadrukkelijk en opzettelijk uw rechterhand in beweging brengt, en met het bovenvlak ervan den slag toebrengt. Zoo'n slag is dus nooit ruw geweld, nooit een wilde, onbeheerschte uiting van drift. Hij geschiedt planmatig, technisch, weloverwogen. Maar wat den Christus overkwam, was telkens weer het ruwe geweld, dat ook zonder voorafgaande conclusie, zonder een tevoren ingesteld onderzoek alle debat afsneed, en „op den ander inhakte“. Wie den man die rustig de rechterwang slaat, even rustig de linkerwang toekeert, wil daarmee zeggen: onze beslissingen zullen, wat mij betreft, niet „in het vlak“ van geweld genomen of verhinderd worden; de strijd wordt niet „in“ de conclusies, doch op grond van overwegingen gevoerd; doet gij mij onrecht, dan voer ik u en mij tot de noodzaak van argumentatie terug.

Welnu, dan volgt uit Christus' scherpe en herhaalde terechtwijzing van zijn tegensprekers, dat Hij tegenover hen juist de bergrede vervuld heeft. Hij zegt hun: gij moet toch immers „betuigen“? Waar is uw argument? Waar blijft uw „rapport“ (dat verantwoordt doet)? Moet gij in Gods kerk niet aanwijsbare en aan de Schrift ontleende gronden aanvoeren? Is sleutelmacht soms een karikatuur geworden? Trapt men een deur open of toe, of: opent en sluit men de deuren op gronden, die God en menschen hooren mogen? Wie rustig argumenteert, die keert den ander in werkelijkheid de linkerwang toe.

Er is evenwel nog meer te zeggen.

We moeten met al zulke vragen, met name in de adventsweken, terug naar Jesaja 50: dan vinden we meteen het dieptepunt.

Want in dit hoofdstuk is juist datgene aan de orde gesteld, wat hier den sleutel der verklaring geeft: de „Knecht des Heeren“, d.w.z. de Borg, de Voorspraak, de Voorbidder, de „Synegor“ van Jesaja 53, komt daar zijn recht opschrijven van zijn beschuldigers, zijn „gategorin“, en daagt hen uit, nu maar eens voor den dag te komen (vgl. Micha 6) met hun aanklachten. De profeet zelf, zich vereenzelvigend met Gods getrouwe volk, en beide ziende in eenheid met den grooten „Knecht des Heeren“, den Ebed Jahwe, begint in Jes. 50:4-9 de „procedure“. Een vertrouwde figuur: men brengt zijn zaken voor het gerecht, voor de „goden“ (rechters), voor het bondsforum. Er zijn officiële „aanklagers“ (gategorin) en voorsprekers (pleiters, helpers, synegorin). Nu is de Ebed Jahwe („Knecht des HEEREN“) zelf in geding: Hij, de groote „Synegor“ der zijnen, de Advocaat-Paraleet der Bondsgemeente, één met zijn bode Jesaja, één met zijn miskende volk, en dragende hen allen:

Ik bood mijn rug dengenen die slaan
en mijn wangen hun, die tot kaalworden toe de
[haren uittrokken.

Mijn gelaat verborg ik niet
tegen hoon en speeksel.

Daar hebt ge ze: zijn persecutoren, zijn aanklagers, die niet eens op een uitspraak wachten: ze loopen er op vooruit.

Maar de Synegor zwijgt stil, al maar door:

Ik heb mijn gelaat gehouden als een kei,
en ik weet, dat ik niet beschaamd uitkomen zal.

Hij die mij rechtvaardigt is vlakbij,
wie wil den strijd met mij opnemen?
Laat ons samen ieder zijn positie kiezen:
wie is mijn opponent voor de ballen? ¹⁾

Als nu de Ebed Jahwe, de groote Synegor, Helper, Voorbidder, vraagt: laat ons procederen, maar dan ook de stukken op tafel, — dan vinden we daar het goddelijk proces: de „Synegor“ staat onder de „gategorin“ — Hij spreekt, als de stukken op tafel komen en als Hij zwijgt, dan is ook dat nog een rechtshandeling, om de valsche gategorin, de valsche aanklagers

¹⁾ Sidney Smith, Isaiah, Ch. XL—LV, London, 1944, 71: Let us together take one stand. Who is opposing me at law? Reeds in vs 1, 2a zijn we in de rechtbank, staan we voor de ballen: Scheidingsprocedure? Vgl. 41:1—5, 21—29; 43:8—13, 22—28; 44:6—8; 47:1—11: Begriep distinguishes the summons of an accused party or debtor to a legal decision, the speeches of both parties in court, the juror's summing up, the description of the procedure in court (p. 95). G. Hoffmann argued from the similarities to Job he formed in 40:2; 50:9; 51:8 (p. 96). Ook N. Johansson, Parakletos, Lund, 1940, 53, legt den nadruk zoowel op het forensische klimaat van Jes. 50:4 — 9 als op de parallellen met Job, die trouwens zelf onopzettelijk rechtstermen gebruikt: melita, synegor, gategor etc.

PLURIFORMITITIS

Het vorige weken besproken incidentje van het haastig afvliegen van synodocratische voorgangers op een geïmproviseerd term (van den „altijd royalen“ God), waarmee de aangevochten leer der gemeene gratie op de been scheen te kunnen worden gehouden, heeft een symptomatische en in zooverre algemeene betekenis. Het laat ons zien, hoeveel kwaad kan worden aangericht, als iemand een onjuiste terminologie kiest voor een in zichzelf niet-zoo kwaad bedoelde zaak. De onjuiste term zet zich dan vast in het geheugen der menschen; leerlingen willen hun meester niet loslaten; de term, ofschoon zelf soms ingaande — wat Kuiper van de pluriformiteit der kerk erkende — tegen het spraakgebruik der confessie, krijgt straks een min of meer dogmatische klank, wordt zoo onwillekeurig ook zelf confessioneel geijkt geacht, en het kost veel moeite en verdriet, hem er straks weer uit te werken. Stilstand is er immers niet.

Zie het maar weer aan de pluriformiteit. Kuiper heeft, van de belijdenis zich in dezen los makende, de pluriformiteit der kerk geleerd. Met behulp van dit adagium loopen thans duizenden de confessie voorbij en voeren een praxis in, die tegen de confessie indruischt. En nu komen zijn leerlingen meer en meer vrijmoedig aandragen met een nieuwe leus: de pluriformiteit van het belijden. Of van de belijdenis.

Zoo b.v. in S.S.R., de Unie van aanvankelijk gereformeerde studenten aan openbare hogescholen. Daar zijn thans geesten aan het werk, die, als ware het de gewoonste zaak ter wereld, schrijven over de pluriformiteit van het belijden.

Nu moet men hun toegeven, dat ze voor dit nieuwe, en, laat het maar meteen gezegd zijn: ongereformeerde adagium, voor een deel kunnen teruggaan op Kuiper zelf. Deze heeft immers de pluriformiteit van de kerk willen steunen, o.a. met het argument, dat de waarheid Gods zoo rijk was, dat men geen enkele kerk kon vinden, waarin die volle waarheid geheel en al tot haar recht kwam. De éne kerk kon dit waarheidselement, de andere weer dat naar voren halen; zoo vulde het éne het andere aan.

We gaan daar thans niet op in, doch volstaan met de opmerking, dat hier van aanvullen sprake is, wat iets anders is dan tegenspreken. „Aanvullen“ geschiedt daar, waar men waarheid A en waarheid B over twee kerken verdeeld ziet, terwijl ze beide van God zijn, en dus tot BEIDE alleen maar „ja“ gezegd worden moet. Maar er zijn gevallen, waarin ten aanzien van waarheid A de een „ja“ en de ander „neen“ spreekt; en insgelijks voor wat betreft waarheid B. Ieder beseft onmiddellijk, dat het een ongeoorloofde sprong is, wanneer nu iemand den pluriformiteitsnaam overdraagt van aanvullings- op tegenspraak-gevallen.

Maar dat is een tweede zaak. De eerste is, dat Kuiper zelf, door kerkelijke pluriformiteit te verdedigen met het argument, dat de „waarheid“ te rijk en te veelomvattend is voor één kerkinstituut, daarmee de pluriformiteit tot een „aletheïsche“ aangelegenheid gemaakt heeft. Althans daartoe óók. (Aletheïsch beteekent: samenhangend met de „aletheia“, de waarheid, of met de vraag, wat al of niet „alethes“, waar, is). Toen hij vervolgens van deze aletheïsche zienswijze oversprong op de pluriformiteit van de kerk als geïnstitueerde waarheidsverknogister of waarheidsbelijdester, nam hij eigenlijk het hek van den dam. Men kon immers onmiddellijk hem, den stichter eener vrije universiteit, de vraag stellen: waarom predikt u niet de pluriformiteit der universiteit? De waarheid is zoo rijk, en zoo veelomvattend, dat geen enkele (geïnstituëerde) universiteit haar ooit ten volle uitputten kan; de éne zal hiérop, de andere dáárop het licht doen vallen; en dus: neem, tot troost over de gedeeldheid der universiteiten, het dogma aan van de pluriformiteit der universiteiten en der we-

met den president, te dwingen te komen tot de eigenlijke stukken, de groote hoofdzak: het Messiaansche ambt van den Ebed Jahwe.

En zie, als dát geschied is, dán komt de schifting: niet tusschen ras en ras, Jood en Romein, Kájafas en Pilatus, doch tusschen geloof en ongeloof; tusschen de ongeloovige Joden en het zich bekeerende „overblijfsel“. Wie is er onder u? zoo vraagt vs 10, die Jahwe vreest en naar zijn Knecht, den Ebed, die Israël tot Synegor wil wezen, wil luisteren, langdurig en geduldig: eerst de tekst, dan de uitleg? Die vraag: wie is er onder u? is de schiftingsvraag: wie wil en wie wil niet? Die willen, zullen behouden worden. Maar (vs 10), wie den brand der eigenwilligheid in smaad en valsche getuigenis ontsteekt, zijn eigen vuur zal hem verteren (vs 11). En dat zal straf zijn vanwege den hemelschen President van den Hoogen Raad hierboven.

Als „Knecht des Heeren“ voor den rechter geplaatst, z.w.e.g., gelijk wij lezen, de Christus: achter den president zag Hij den President, achter het aardse consistorie het Hemel-Consistorie. Laat ons niet anders zien. Hij bood zijn wang als Borg den Satan; bieden wij uit dankbaarheid de onze aan Hem en aan de zijnen, — „hun slaan zal dan ons hoofd niet breken“.

K. S.

KERKELIJK LEVEN

tenschap; en kijk eens, hoe ver ge het sturen kunt. De V.U. één van de vele vormen der Hoogere Universiteit, der Onzichtbare, der Ware. De Lutherse ook. Waarom de Roomsche niet? De Utrechtse? En wat dies meer zij?

Intusschen, wij gelooven, dat in dit voortschrijden van het een naar het ander een ziekte openbaar wordt; vandaar ons opschrift: pluriformitis. De onzalige sprong van (denkbeeldige) gevallen, waarin de een A, de ander B, maar God zelf zoowel A als B zegt (aanvullingsgevallen), op die andere, waarin de een „A“, en de ander „weg-met-A“ roept (tegenspraak-gevallen), móet zich wreken. De wraak neemt de vormen aan van een onbarmhartig voortschrijdend relativisme. Van verzoening van ja en neen. Van het maken tot een bijkomstigheid van die dingen, waarvan men eerst heeft bezworen, dat ze geen bijkomstigheden doch als te belijden goddelijke waarheden waren geopenbaard, gelezen uit alle boeken, die er maar zijn, boek der natuur, boek der historie, boek der conscientie, boek der wet, boek des evangelies, en wat meer als „boek“ is uit te geven.

De consequentie van dit ziekteproces is natuurlijk, dat men (in theorie) de kerkelijke belijdenis reserveert voor de kerk, doch in allerlei niet-kerkelijk verband terugrijpt naar een kleiner quantum. Alsof niet ook het kleinste quantum woorden — als de woorden maar worden gevuld met inhoud — precies gelijk staat met een even groot aantal hoofdstukken-van-leer-als-er-woorden-zijn. Zoodra een bepaalde belijdenishoud wordt aangevochten, komt de kerk, noodgedwongen, en tevens krachtens een goddelijke genade, die haar te rechter tijd leert staan voor de openbaringsinhouden, er toe, precies te zeggen, wat ze onder die woorden verstaat. En daar kan ze dan nooit meer van af. Men kan nu eenmaal niet afkomen van wat aanvaard is als goddelijke openbaringsinhoud.

In S.S.R. hoort men al spreken over een „verband-sbelijdenis“. Ik hoor de lieden van de roomsche universiteiten of corpora al meesmuilen: zij kijken rustig toe, als protestanten zich terwille van het feit, dat men in een bepaalde vereniging niet allemaal meer gelooft, wat men eerst beweerd te gelooven, nu zegt: houd je mond over dat niet gelooven in de kerk, want daar krijg je maar moeite en geharrewar en schorserij en zoo om zulke dingen, maar laat ons in de vereniging elkaar tegemoet komen met een „verband-sbelijdenis“: hetgeen neerkomt op een: terwille van het verband met diegenen, die ons om de een of andere reden ontmoeten willen, inslikken van de belijdenis. Men loopt zoo van zichzelf vandaan. Begonnen met het zeggen: wij zijn een unie van gereformeerde studenten (d.w.z. van zoodanigen, die voor alle gevallen en in alle omstandigheden de gereformeerde symbolen erkennen als goddelijke waarheid), eindigt men straks met het zeggen: wij laten het voor ieders verantwoordelijkheid, of hij bij ons wil hooren, maar als hij straks niet bij ons BLIJKT te behooren, dan zullen we terwille van hem onze samenleving maar binden aan iets anders, dan we als bindend voor ons heele bestaan erkennen, toen we in zee staken als unie van gereformeerde studenten.

De term „verband-sbelijdenis“ lijkt dan mooi; maar in werkelijkheid is het geen belijdenis, doch een couplet ervan; en het verband, dat men zoo krijgt, is niet meer genormeerd door wat men als norm erkend heeft, doch door den wil-om-mekaar-vast-tehouden, nu we „tóch eenmaal“ bij-elkaar-zijn.

Heeft men wel eens zich ingedacht, hoe het gekomen is tot het opstellen van meer in bijzonderheden afdalende belijdenissen?

Het is eigenlijk zoo heel gewoon gegaan: men begon met de twaalf artikelen (het apostolicum). Velen

zeggen
hetzelf-
hoof-
en vra-
de hoo-
Maar
van wa-
kiez-
16), m-
den d-
te rui-
te pe-
loos d-
voud-
(heut-
ten, e-
opdrin-
het ou-
Niet
lijk e-
ders, n-
duidelij-
Die
hoofdst-
tege-
algeme-
ze z-
arti-
looft, d-
belijden-
com m-
den „G-
knabbe-
d.w.z.
woon-
tie m-
is ge-
maakt
opzet
die r-
trinitar-
als zoo-
ze hie-
maar h-
Vader -
wegger-
geniaal
Hegel,
en ook
dan ook
zen: d-
onderac-
den Vas-
den Ge-
ten, wa-
gen te
schieden
God
kelen s-
werk-
nemend
reflecte-
zelf-ont-
keling,
wordt d-
zelf bev-
Welnu
heirlege
artikele
breken.
opnieuw
coupeer
mensch
En n-
aanha-
strategie
meente
daan is
het tr-
schem-
te verw-
Maar
We z-
dament
zich, be-
gen o-
teeren,
puntiger
lijk a-
Daar-
die in d-
het sch-
dan dan
loci-der-
Neen,
com m-
kelen s-
zich dan
die belij-
twaalf
die fout-
losla-
ze he-
artikele
kerk; al-
telwerkt
bedrijf.